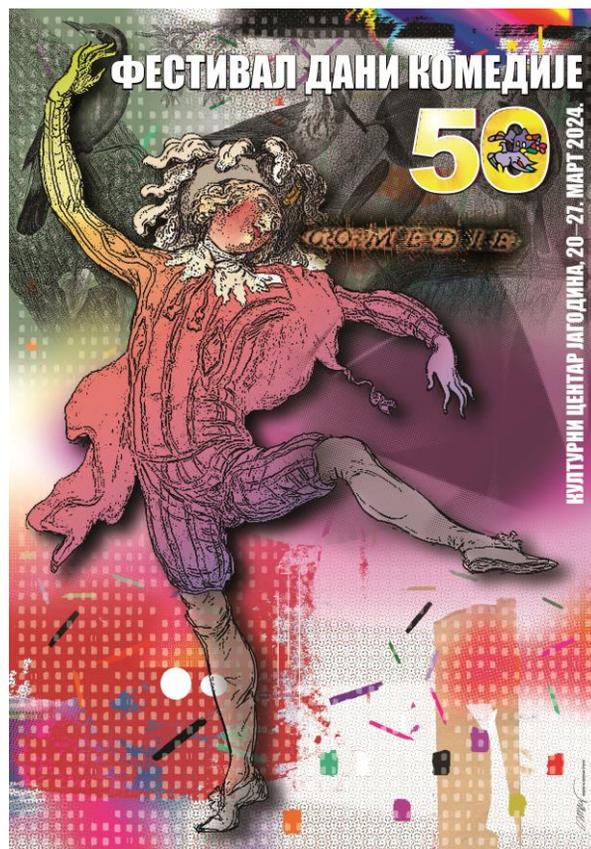




50. ФЕСТИВАЛ "ДАНИ КОМЕДИЈЕ".
ЈАГОДИНА 20 – 27. МАРТ 2024.

БИЛТЕН

уредник: Марија Милићевић
техничка припрема: Зоран Стојковић
фотографија: Виктор Стојановић
графичка обрада фотографије: Ненад Ђукић



НАГРАДА ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО - ОЛГА ОДАНОВИЋ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАГРАДЕ



Глумица Олга Одановић деценијама доследно одржава високи ниво глуме у позоришту, на филму и телевизији, и то још од дебија у Шекспировом Сну летње ноћи у режији Јагоша Марковића. За улогу Хелене добила је награду за најбољу младу глумицу на Фестивалу Дани комедије у Јагодини. Већ је тада умела да игра осећања као што су љубав, љубомора, завист, која опседају младу, заљубљену девојку.



Својим наредним улогама показала је да није у стању да разуме само девојке него и старије жене, али и жене различитих друштвених слојева. Истовремено, она није бирала публику и врсту комада: са подједнаким жаром и посвећеношћу играла је у позоришту за децу, као и у националном театру.

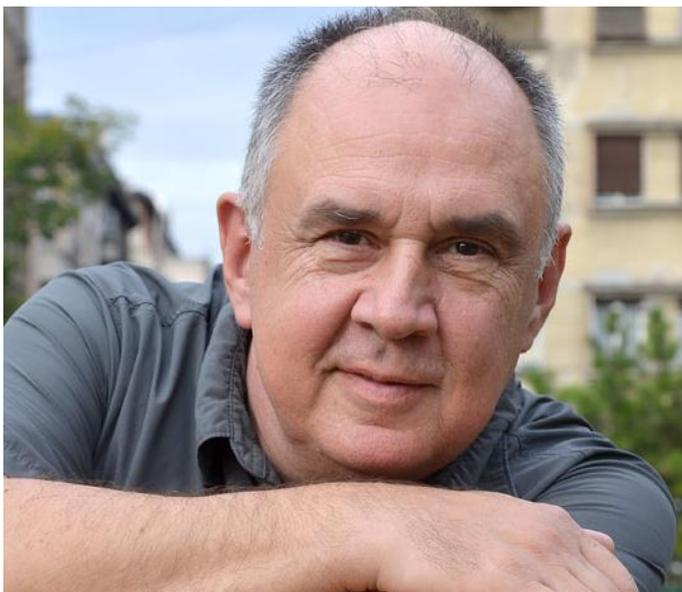
Олга Одановић зна да игра стих и прозу, трагедију, драму, комедију, фарсу... Она не дели глумачке роле на велике и мале, игра глумачке задатке. Зна да глумци нису на сцени да суде људима, него су ту да би уз помоћ свог талента и заната сагледали ствари на начин на који већина људи то не чини. Она не игра само оно што је написано на папиру, него истражује пуноћу ликова и одгонета разлоге властитог сценског присуства.

Сценска гозба коју Олга Одановић приређује по свему је јединствена и непоновљива. Она своје Феме, Даре, Бабе Полексије, Матрјоне, Милице Герасимовић, Мајка Јање, Грубе, Мајке Југовића, Госпође Борио... игра управо у складу са констатацијом Орсона Велса који је рекао да је живо позориште заводљиво јер у њему увек нешто може да крене наопако, а сваке вечери глумац може да падне са жице.

Трајање Олге Одановић је блистава потврда таквог живог позоришта које, ево и на овај начин, фестивал Дани комедије овенчава Наградом за животно дело „Златни ћуран“.

Уметнички савет фестивала Дани комедије



**СВЕТИСЛАВ ГОНЦИЋ**

Рођен 5. маја 1960. године у Кладову. Основну школу „Бановић Страхиња“ и Пету београдску гимназију завршио у Београду. Дипломирао глуму на Факултету драмских уметности у Београду у класи проф. Миње Дедића 1982. године. Стални члан ансамбла Позоришта Атеље 212 од 1983. године (глумац-првак).

Председник Удружења драмских уметника Србије од 1996. до 1998. Директор Позоришта на Теразијама од 1998. до 2000.

Директор Театра Вук (Установе културе „Вук Стефановић Кара-

цић“) од 2015. до 2022. године. Председник Управног одбора Народног позоришта у Београду од 2020. године.

Управник Народног позоришта у Београду од новембра 2023. године.

Позоришне представе (избор) – Атеље 212: Пропаст царства српског (Нејаки Урош), Живот и прикљученија војника Ивана Чонкина (Војник Иван Чонкин), Тотови (Мајор), Мај нејм из Митар (Вељко), Приче из бечке шуме (Папа), Мрављи метеж (Таша Харачлија), Иза кулиса (Гари), Три верзије живота (Анри), Двије (Емил), Рањени орао (Ненад Алексић), Терапија (Слепац, Гау 2), Господин (Господин), Седам и по (Примож, Рајковић), НЛО (Виктор Ризенгевич); БДП: Бубњеви у ноћи (Бертолд Брехт), Дипломац (Господин Бредок); СКЦ: Просјачка Орега (Меки нож), Др. Џекил и Мр. Хајд (Хајд); Позориште „Бошко Буха“: Пут око света (Јованча); Позориште на Теразијама:



Неки то воле вруће (Дафне), Волим своју жену (Вали), Гоље (Полицајац), Спусти се на Земљу (Ип Би), На слово, на слово (Мића), Бродвејске враголије (Човек).

Позоришне режије: Др. Џекил и Мр. Хајд (СКЦ), Дама са камелијама (БДП)...

Остварио улоге у преко 80 филмова и тв серија као што су: Циркус Колумбија, Живети као сав нормалан свет, Шећерна водица, Лагер Ниш, Октоберфест, Истине и лажи, На слово на слово, Село гори а баба се чешља, Наша мала клиника, Џандрљиви муж, Срећни људи, Брод плови за Шангај, Алекса Шантић, У име закона, Госпођа министарка, Салаш у малом риту, Зимовање у Јакобсфелду, Камсионџије...

Аутор више документарних филмова („Стратегија илузије“, 2005, „Трајање“, 2006).

Награде: Grand Prix Фестивала у Нишу „Беле кула“ 1982. године, Награда „Ђуран“ на Данима комедије у Јагодини за улогу Дафне у представи „Неки то воле вруће“, Награда града Београда за 2019. годину за позоришно стваралаштво.



БУРЂА ТЕШИЋ

Рођена у Београду 1977. године. Дипломирала позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду 2002. године у класи проф. Николе Јевтића и Алисе Стојановић. Режирала представе у скоро свим београдским и српским позориштима, као и у региону (Народно позориште у Београду, Атеље 212, Београдско драмско позориште, Мало позориште Душко Радовић, Позориште Бошко Буха, Позориште и опера Мадленанум, Српско народно позориште у Новом Саду, Народно позориште Стерија у Вршцу, Народно позориште у Нишу, Народно позориште Суботица, Народно позориште Републике Српске, Центар за културу Тиват....) За представу "Господар Мува" 2010. године добила је Специјалну награду за нове позоришне тенденције на међународном Тиба фестивалу. За представу „Овај ће бити другачији“ 2019. године добила је награду за режију Љубомир Муци Драшкић. Представа "Госпођица" добила је осамнаест награда на регионалним фестивалима у току 2023. године међу којима су и Награда за најбољу представу, најбољу драматизацију, најбољу женску улогу и најбољи сценски покрет на фестивалу Театар на раскршћу у Народном позоришту Ниш, Награда за најбољу представу и најбоље глумачко остварење на 42. Позоришним/казалишним играма у Јајцу. Од фебруара прошле године уметничка је директорка Народног позоришта Републике Српске у Бања Луци.



ЖЕЉКО ЈОВАНОВИЋ

Дипломирао Филозофију на Филозофском факултету у Београду.

Члан Савеза драмских уметника Србије, Удружења позоришних критичара Србије и члан НУНС-а. Радио као новинар и позоришни критичар *Борбе*, *Наше Борбе*, *Нина*, *Сцене*, *Статуса*, *Лудуса*, *Цорд-а*. Више од две деценије писао критику за дневни лист *Блиц*.

Био је селектор или члан жирија свих домаћих позоришних фестивала као и жирија за доделу годишњих глумачких признања на нивоу града Београда. Од 2006. године, на месту је уметничког директора Позоришта на Теразијама, Београд, које остварује запажени успех не само у историји овог већ и домаћег позоришта уопште. На професионалним позоришним сценама изведене су му комади, “Три лица самоће”, “Београд, Москва”, по мотивима комада “Маџан и ја” премијерно је изведена представа “Реално, што да не”, “Континент Балкан” и друге. Аутор романа “Смрт непознатог саксофонисте”, издавач, Прометеј Нови Сад. За свој рад награђен је Стеријиним наградом за савремену драматизацију “Златног руна” Борислава Пекића, заједнички рад, затим Наградом Народног позоришта Београд за драматизацију романа “Троје” Џулијана Барнса, Годишњом наградом Позоришта на Теразијама, Београд. Ангажован на пословима драматурга појединих представа у Позоришту на Теразијама и других београдских позоришта. Живи и ради у Београду.



Александар Саша Милосављевић, позоришни критичар и театролог
ОПИПАВАЊЕ ПУЛСА ЕПОХЕ ИГРОМ ИЗМЕЂУ КОМИЧНОГ И ДРАМСКОГ

У временима у којима живимо сасвим посебно значење добило је питање: шта је смешно? Поставио га је још прошле године својом селекцијом редитељ Небојша Брадић. Данашњица се, наиме, драматично разликује од јучерашњице. Чини се – барем онима који имају дуже искуство – да се променило довољно тога да покаткад изгледа да стварност у којој живимо све теже разумемо.



Па ипак, шта год да се догодило и колико год да смо се променили, једно је остало исто – позориште је и даље огледало живота. Наравно, театар није обично зрцало.



Огледајући се у њему, таквом какво је, можемо, између осталог, препознати и неке од елемената онога што се у међувремену променило.

Отуда се заправо намеће питање: да ли се данас смејемо истим стварима које су нам биле смешне пре десетак и више година? Одговор нуди поређење репертоара ранијих издања јагодинског фестивала, још из доба када је био светозаревачки, са данашњом понудом овдашњих позоришта. Све је, наиме, мање комедија које своје погонско гориво проналазе у веселим геговима, лаким шалама, баналним неспоразумима, у завиривањима испод брачних постеља и плакаре спаваћих соба, а све су чешће представе које гледамо с осмехом, но у којима се кроз духовите дијалоге расправља о озбиљним темама. Тада се прожимају комично и драмско, комедија се често претвара у сатиру, жаока сатире се неретко трансформише у жестоку политичку критику или духовити дијалози постају драматична преиспитивања суштине света на који смо осуђени.

Савремено позориште као да има потребу да наново актуелизује славне расправе између Антона Павловича и Константина Сергејевича, који су се спорили око тога шта је писац написао а редитељ режирао. Чехов је веровао да је написао комедије, док је Станиславски био убеђен да Чеховљеве комаде на сцену ваља поставити као драме.

Комедија, међутим, данас има још неколико задатака – само наизглед нових. Мора, рецимо, да уважи језик политичке коректности (као да, мењајући оно што је за промену, и у минулим временима није морала да бира речи), да води рачуна о осетљивости власти (што је, у већој или мањој мери, увек и свуда био проблем), те да испуни задатак наметнут курентним темама. Таквих је увек било, само што их је некада одређивао живот, а данас то чине тематски дефинисани критеријуми позоришних репертоара, разни конкурси и хоризонт очекивања публике који диктирају ријалити медији.

Из овог угла гледано, можда је, парадоксално, на наш театарски живот благотворно деловала принудна пауза, учинила нас озбиљнијима, па је и зато прошлогодишња Брадићева селекција адекватно кореспондирала с измењеним контекстом, другачијим у односу на онај који је постојао пре пандемије. Управо је његов избор за 49. Дане комедије показао до које мере су време и живот променили наш однос према комедији, комичном и смеу. Неке од најбољих комедија које сам сада имао прилику да гледам



успешно избегавају, или се чак с духовито поигравају овим „замкама“ и „минским пољима“.

Чак и да ми није била намера да следим Брадићев лањски траг, понуђена продукција и сензибилитет најбољих комедија ми не би дозволили да начиним другачији овогодишњи избор. У оваквом светлу, дакле, ваља разматрати и представе које предлажем за 50. Дане комедије.

1. Александар Поповић, **Развојни пут Боре شناјдера**, режија Егон Савин, Југословенско драмско позориште

Све оно што је некада чинило овај комад Аце Поповића атрактивним, и због чега је својевремено проглашен најбољим драмским текстом послератне српске драмске књижевности, у длаку на исти начин функционише и данас, потврђујући да је и Поповић, исто као и Нушић или Стерија, вечити савременик сваког овдашњег нараштаја. Баш зато је редитељ Егон Савин у представи Југословенског драмског сачувао све елементе приче у времену у којем је и Поповић сместио радњу драме – да би показао учауреност овдашњих менталитета и непромењивост карактера, баш као и историјских околности које увек изнова оптерећују нашу судбину. Смешно? Да, али на какав начин.

2. Кристофер Дјуранг, **Вања, Соња, Маша и остали**, Ксенија Крнајски, Атеље 212

Онај ко, заведен именима главних јунака Дјурангове драме, буде у овој представи тражио Чехова – неће га наћи. А опет, у свему што се у комаду и на сцени буде догађало, има толико много чеховљевског. Понајпре немоћи човека да сачува духовитост и када му живот наметне драматична догађања, и онда кад више не могу да га репрезентују ни бекетовски кловнови па сваки његов напор да сачува властито достојанство испада комичан. Збивањима у овој представи се смејемо као што се, можда, Чехов осмехивао пишући неке своје драме. Контекст је, наравно, другачији. Примерен овом времену и стандардима овдашњег театра.

3. Миња Пековић, **Браво за кловна**, режија Миња Пековић, Народно позориште / Казалиште / *Nepszínház* Суботица

Само врхунски театар може кроз привидну кловнијаду, кроз поигравање свим елементима живота и сцене (сагледаних, дабоме, као одраз у искривљеном огледалу) да говори о најозбиљнијим, каткад и трагичним животним ситуацијама, јер су комика,

духовитост и искреност једини начин да комуницирамо са Судбином. То је, некоћ, успело Едит Пјаф, а ево сада и Мињи Пековић.



4. Александар Поповић, Љубинко и Десанка, режија Милан Нешковић, Народно позориште „Тоша Јовановић“

Александру Поповићу као драмском ствараоцу могуће је, као и сваком класику, приступити на различите начине и у његовим комадима пронаћи много тога – политичку жаоку, подсмех друштвеном тренутку, алузију на актуелно стање цивилизације..., али, без изузетка у свакој комедији овог писца, присутан је и фини смешно-горки поглед на судбину такозваног малог човека, онога чија је свакодневица вазда с једне стране одређена неумитним околностима, док је с друге чврсто утемељена у личној комбинаторици, у својеврсном коцкању са животом, у коју свако улаже сва своја маштања и непоколебљиве наде да ће бити добитник у за њега пресудној животnoj „партији“. Управо је то у овом Поповићевом комаду, на себи својствен, маштовит начин, тражио и пронашао Милан Нешковић.

5. Душан Ковачевић, Радован Трећи, режија

ја Вито Тауфер, Народно позориште Сомбор

Душан Ковачевић је, с много ваљаних разлога, својевремено испод наслова овог комада записао „болна комедија о самоиздаји“. Његов литерарни јунак није пали анђеоло из Шекспировог Ричарда трећег, којем је досуђено да прецизно одигра своју ролу у Великом механизму историје. Ковачевићев Радован је „Човек из завичаја“, и баш ће то



бити његово суштинско одређење – и лично, и друштвено и повесно, а управо ће у њему редитељ Вито Тауфер створити полазиште за представу у којој се ковачевићевски каламбур завршава управо онако како се увек и свуда окончавала свака самоиздаја.

6. Кокан Младеновић, **Било једном на Бријунима**, режија Кокан Младеновић, Битеф театар

На јасном трагу Тарантиновог филма „Било једном у Холивуду“ Младеновић гради причу о ономе што се могло догодити а није се десило, о особама које су могле да се понашају и резонују на одређене начине, али нису, јер је историја неумољива, јер има своја правила, али и стога што, сходно тим правилима, нико од актера ове приче, као и код Тарантина, није властан да буде оно што би (можда) желео, па ни оно што бисмо ми (евентуално) волели да су они били. Управо ће овај раскорак између историје, њихових (могућих) жеља и наших (изневерених) очекивања и (највероватнијих) пројекција, бити извор и смеха и трагике. И, дабоме, по томе ће далеко превазићи причу о Титу, Јованки, Елизабети и Ричарду.

7. Ежен Јонеско, **Ћелава певачица**, режија Јагош Марковић, Центар за културу Тиват

На сјајном и духовитом преводу Невена Станичића на бокешки, Јагош Марковић надграђује Јонесков комад, али и открива нове димензије јонесковског апсурда, стварајући урнебесну представу која, међутим, непрестано вибрира посебном врстом медитеранске меланхолије, али и типичним бококаторским дишпетом. У њима се преплићу и претапају духовитост и туга, сјај минулих времена и сурова стварност која би да избрише свако сећање на оно што је некада било.



МИЈА АЛЕКСИЋ – БИТИ ГЛУМАЦ

Изложба „Мија Алексић – Бити глумац“, посвећена легендарном српском позоришном, филмском и телевизијском глумцу Милосаву Мији Алексићу (1923-1995) отворена је 1. марта у јагодинском Културном центру у сусрет отварању јубиларног 50. фестивала „Дани комедије“.



“Мија Алексић – Бити глумац”, аутора Бобана Стефановића, реализовао је Културни центар Горњи Милановац, у сарадњи са Алексићевом породицом, Народним позориштем у Београду, Радио-телевизијом Србије, Југословенском кинотеком, Народним музејом Крагујевац и Музејом позоришне уметности Србије.

Реч је о документарној изложби фотографија и плаката, које су



кога је добро познавала публика од Македоније до Словеније. Највећу популарност

настале током снимања бројних Мијиних позоришних, филмских и телевизијских улога. Поставку је допунила и оригинална статуета „Ћуран“ за глумачко остварење коју је Мија Алексић освојио за лик „Јованче Мицића“ у представи „Пут око света“ у извођењу Народног позоришта у Београду, још далеке 1973. године.

Милосав Мија Алексић је рођен 26. септембра 1923. године у Горњој Црнући, а преминуо је у Београду 12. марта 1995. године. Глумом се аматерски бавио још од гимназијских дана. Професионалну каријеру започео је у „Народном позоришту“ у Крагујевцу, а члан „Југословенског драмског позоришта“ постаје 1951. године. У „Народно позориште“ прелази 1965. где је и окончао своју позоришну каријеру. Играо је и у „Атељеу 212“, као и на другим сценама.

Био је један од најсвестранијих глумаца некадашње Југославије,



стекао је у серијама педесетих и шездесетих година двадесетог века, које је режирао Радивоје Лола Ђукић, као и радио емисијом „Весело вече“. Играо је у више од 60 филмова.

За своје позоришно и филмско стваралаштво добио је највиша друштвена признања и сталешке награде – Октобарску награду, Стеријину награду, Добричин прстен, Златног ћурана, Златну арену, Кристалну призму, Награду за животно дело Фестивала у Сопоту, Гран при Ђеле-кула, Признање – Жива легенда.

Сахрањен је у Алеји заслужних грађана на Новом гробљу у Београду.

БЕОГРАДСКИ КОМИЧАР УСТАО ИЗ БОЛЕ-
СНИЧКЕ ПОСТЕЉЕ ДА БИ У СВЕТОЗАРЕВУ
ОДИГРАО ЈОВАНЧУ МИЦИЋА

ДОЛАЗИ МИЈА АЛЕКСИЋ!

● **Мира Траиловић: Мислим да је добра фестивалска формула Светозарева да окупи и конфронтира најбоље комичаре** *23.3.73 Експрес*

СВЕТОЗАРЕВО, 24. — Синоћ је на сцени у Светозареvu Београдско позориште извело „Ивкову славу“ Стевана Сремца, у режији Градимира Мирковића. Вечерас ће Народно позориште из Ниша играти Нушићеву „Ожалошћену породицу“ редитеља Рајка Рајковића, док ће у недељу театар „Јоакима Вујића“ из Крагујевца приказати комад „Из Кутлова“ Торија Јанковића, у режији Љубише Ристића.

● **Мира Траиловић, редитељ изјавила је:**
— У принципу сам за позоришне сусрете. Мислим да их има мало. Они су потребни било где да се одржавају, у Београду, Дубровнику, Новом Саду или Светозареву. То су увек драгоцености које не треба потценити. Мислим да је врло добра формула коју је пронашло Светозарево — да се представе комедиографског карактера сусретну на једном месту и да се конфронтирају најбољи комичари које данас имамо у нашој земљи.

● **Неизвесности више нема: Мија Алексић долази на фестивал у Светозарево!**

Пред публиком, која га очекује са великим нестрпљењем, Мија ће се појавити у улози Јованче Мицића — јунака Нушићеве комедије „Пут око света“, коју изводи ансамбл Народног позоришта из Београда.

Ову вест потврдио нам је и Мирко Милорадовић, директор Дrame:

— После одсуствовања због болести, Мија Алексић се сада одлично осећа. Већ у априлу он ће почети редовно да игра у матичној кући, а почетком маја почеће припреме драматизованог романа Фјодора Михајловича Достојевског „Село Степанчиково“, у режији Арсе Јовановића.

Као што је раније било најављено, ове сезоне требало је да Мија Алексић обележи 30 година уметничког рада. Овај јубилеј почео би свечаном премијером „Села Степанчикова“. Међутим, због болести и краткоће са временом за припремање овог комада, одлучено је да се прослава одложи за почетак идуче сезоне. Премијера ће се одржати 1. октобра.

Б. С.— А. М.



Мија Алексић

**НОВА ПРЕДСТАВА ГРАДСКОГ ПОЗОРИШТА ЈАГОДИНА ПРЕМИЈЕРНО
ИЗВЕДЕНА У ОКВИРУ ПРАТЕЋЕГ ПРОГРАМА**



Представа „Поштар увек звони двапут“ одиграна је премијерно 14. марта у оквиру пратећег програма 50. фестивала ДАНИ КОМЕДИЈЕ. Ова комедија игра се по тексту **Мирољуба Недовића**, а у режији **Бојана Милорадовића**. У представи играју: **Марија Миладиновић** (Анђелка), **Милош Милошевић** (Раденко), **Данијела Радовановић** (кума Јелисавета), **Јован Живковић** (кум Живота), **Драган Буњевац** (брат Маринко), **Жељко Лукић** (син Љубинко) и **Филип Радисављевић** (поштар).

ПРОМОЦИЈА 50. ФЕСТИВАЛА ДАНИ КОМЕДИЈЕ У АТЕЉЕУ 212

ОВЕ ГОДИНЕ СЛАВИМО КОМЕДИЈУ

Атеље 212, наша позоришна пријатељска кућа и ове године био је стециште љубитеља позоришне уметности и бројних представника медија, будући да је 15. марта тамо промовисан јубиларни 50. фестивал ДАНИ КОМЕДИЈЕ. У пријатној атмосфери том приликом на пуно тема говорили су Небојша Брадић, уметнички директор фестивала ДАНИ КОМЕДИЈЕ, директорка Културног центра „Светозар Марковић“ Зорица Стојиновић и селектор 50. фестивала смећа Александар Саша Милосављевић.



Директорка Културног центра „Светозар Марковић“ Зорица Стојиновић
Јагодина се домаћински спрема за јубилеј



„Неизмерно ми је драго да могу данас да кажем да смо и поред свих успона, падова, одлагања и прекида успели да одржимо фестивал и доведемо га до овог значајног јубилеја. С обзиром на то да су људи направили ред од стотину метара како би дошли до својих карата, нема бојазни ће ДАНИ КОМЕДИЈЕ пропасти, напротив. Током свих ових година пуно појединаца и установа радило је на очувању и унапређењу наше културне баштине и они ће ове године бити награђени специјалним признањима за допринос фестивалу. Оно што ме највише радује јесте Монографија под називом „Пола века борбе за смех“ чији је аутор Александар Саша Милосављевић, која је недавно угледала светлост дана. Ово капитално дело продукт је вишемесечног трагања за материјалом, садржи прегршит илустрација, а обухвата последњих пет деценија у којима смо се борили за смех, како и сам назив каже.“

Александар Милосављевић, селектор 50. фестивала Дани комедије и аутор Монографије „Пола века борбе за смех“

Желео сам да прикажем дирљиве ствари

У Монографији сам желео да истакнем пре свега дирљиве ствари, некадашње записнике са састанака, скромне хонораре чланова жирија, дакле, нису ми били потребни званични документи, већ оно што није виђено и у томе сам успео уз помоћ Завичајног музеја. Нисам могао да дозволим да се у њој не појаве величине попут Радомира Путника, Живорада Ђорђевића, Душана Ковачевића и друга имена, као ни да заобиђем питање шта се то у театарском животу дешавало осамдесетих, деведесетих, двехиљадитих година, шта је тада било смешно, који су писци доминирали, који су се редитељи појавили и шта су ново донели. Што се садашњости тиче и такмичарског репертоара за 50. Дане комедије морам као селектор да нагласим да ми је прошлогодишња селекција отежала ствари, будући да неке представе нису припадале жанру комедије, а Брадић их је ипак позвао и биле су врло успешне. Ја сам био сведок да су се људи смејали и врло активно кореспондирани са оним што се дешава на сцени и насмејани излазили из позоришта, те сам био испровоциран да размишљам и одгонетнем шта их је то насмејало а да начелно није било смешно.“



Небојша Брадић, уметнички директор фестивала Дани комедије
Припремите осмех за овај фестивал

„Иако званично сада слаavimo јубилеј, фестивал Дани комедије траје дуже од педесет година, а оквирно гледано, за све ово време хиљаде уметника у око четиристо представа видело је преко сто осамдесет хиљада гледалаца, те заиста

бројна насмејана лица носе са собом доживљај комедије. Утицај овог фестивала на јагодинце, као и на целокупну позоршину јавност Србије је огроман, а жири ће и ове године имати посебно тежак задатак да међу најбољим представама изабере ону за нијансу бољу од других. Забавићемо се и током бројних пратећих активности, све у свему, од 20. марта потребан вам је само осмех.“

ПРЕДСТАВА КРУШЕВАЧКОГ ПОЗОРИШТА „СИЛЕ У ВАЗДУХУ“ ДЕО ПРАТЕЋЕГ ПРОГРАМА 50. ФЕСТИВАЛА ДАНИ КОМЕДИЈЕ

Представа „Силе у ваздуху“ изведена је у позоришној сали јагодинског Културног центра 18. марта у оквиру пратећег програма, а настала је као резултат сарадње Факултета драмских уметности и Крушевачког позоришта у оквиру које најбољи студент добија прилику да дипломира у Крушевачком позоришту. Била је то наша суграђанка Јована Крстић која је овај комад назвала духовитом представом у којој има чеховљевске ироније, српске фарсе и доста емотивности. У представи играју Дејан Тончић (Миле), Биљана Николић (Мица), Стеван Здравих (Лале), Ема Стојановић (Кица), Биљана Савић (Ната), Небојша Вранић (Остоја), Драган Маринковић (Благоје), Предраг Миленковић (дилер) и Балша Ненадић (дете).





ЦЕРЕМОНИЈИ СВЕЧАНОГ ОТВАРАЊА ЈУБИЛАРНОГ 50. ФЕСТИВАЛА ДАНИ КОМЕДИЈЕ ПРЕТХОДИЛА ТРИ ВАЖНА ДОГАЂАЈА: ДОДЕЛА СПЕЦИЈАЛНИХ ПОВЕЉА И ЗАХВАЛНИЦА, ПРОМОЦИЈА МОНОГРАФИЈЕ И ОТВАРАЊЕ ДОКУМЕНТАРНЕ ИЗЛОЖБЕ

У галерији јагодинског Културног центра уочи подизања завесе 50. фестивала комедије додељено је седам СПЕЦИЈАЛНИХ ПОВЕЉА, од тога две повеље су додељене институцијама без којих овај фестивал не би било могуће одржати, а осталих пет је уручено појединцима који су дали непроцењив допринос како напретку овог јединственог фестивала, тако и развоју целокупне позоришне уметности у Србији.

1. Министарство културе Републике Србије
2. Град Јагодина
3. Радомир Путник
4. Александар Аврамовић
5. Добрица Милићевић- постхумно
6. Слободан Штетић
7. Живорад Жива Ђорђевић

Велики јубилеји су јединствена прилика да се изрази захвалност на подршци, помоћи и доприносу и бројним установама које су биле део Дана комедије пуних 50 година. Уочи прве такмичарске представе додељено је деветнаест ЗАХВАЛНИЦА следећим установама:

1. Музеј позоришне уметности Србије
2. Стеријино позорје Нови Сад
3. Књажевско српски театар Крагујевац
4. РТС Радио Београд
5. Радио телевизија Србије дописништво у Јагодини
6. Дневни лист Политика
7. Коперникус РТВ Јагодина и недељник „Нови Пут“



8. Телевизија „Палма Плус“ Јагодина
9. Радио „Гонг“ Јагодина
10. Градско позориште Јагодина
11. ЈП Стандард Јагодина
12. ЈП Уређење и јавно осветљење Јагодина
13. Јагодински спортски савез ЈАССА
14. Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина
15. Завичајни музеј Јагодина
16. Музеј наивне и маргиналне уметности Јагодина
17. Гимназија „Светозар Марковић“ Јагодина
18. Народна библиотека „Радислав Никчевић“ Јагодина
19. Основна музичка школа „Владимир Ђорђевић“ Јагодина



ПРОМОЦИЈА МОНОГРАФИЈЕ

Одмах по завршетку 49. фестивала ДАНИ КОМЕДИЈЕ крајем марта прошле године почеле су припреме за јубиларни 50. Најпре је започет рад на припреми Монографије. На предлог Уметничког савета фестивала, а на основу одлуке директорке Културног центра, израда капиталног издања, Монографије под називом „Пола века борбе за смех“, поверена је театрологу и позоришном критичару Александру Саши Милосављевићу из Новог Сада.

Монографија о првих педесет година фестивала смеха промовисана је непосредно пред отварање 50. ДАНА КОМЕДИЈЕ у присуству многобројних поштовалаца позоришне уметности и представника медија.





Саша Милосављевић, аутор Монографије „Пола века борбе за смех“

„Када покушавате да склопите књигу о тако специфичном фестивалу, ова књига би могла да буде тек први том од педесет колико би таква институција и озбиљна анализа постојања и рада те институције захтевала. Немогуће је ставити историју једног фестивала у корице овакве књиге. Одлучио сам у старту да мој поглед на Дане комедије буде поглед споља. Нисам ја, истини за вољу баш толико споља у односу на фестивал, био сам селектор, члан Уметничког савета, доводио сам на фестивал Српско народно позориште чији су глумци и представе били награђивани, био сам као позоришни критичар често на фестивалу, врло интензивно као управник Српског народног позоришта сарађивао сам са позориштем из Јагодине, али ја нисам одавде и то сам желео да нагласим наднасловом ПОГЛЕД СПОЉА. Могао сам да се опустим и да слободним погледом споља креирам слику о фестивалу онако како ја доживљавам јагодински фестивал зато што сам знао да паралелно са мном Жива Ђорђевић пише текст ПОГЛЕД ИЗНУТРА. Живин текст је на крају књиге са разлогом, он треба да допуни и исправи све оне грешке које сам направио, да надомести све оне моје пропусте, да покаже изнутра део првог фестивала, како су ствари текле и како је неко, а Жива није било ко, он је новинар, књижевник, хроничар, човек који је током свих тих педесет година активно учествовао коментарисањем и анализом и креацијом фестивала. Отуда је мени било лако да грешим. Између Живиног и мог текста су текстови људи, на првом месту, Добрице Милићевића и Радомира Путника, али и Мухарема Первића, Феликса Пашића и Аце Поповића, људи који су се борили за овај фестивал. Нису се само људи из Јагодине борили за успостављање и статус фестивала. Наравно њихова иницијатива је била најважнија, ваше гостопримство је било пресудно, али за овај фестивал борили су се и Муне Первић, Буца Мирковић, Радомир Путник објашњавајући неким људима у Београду зашто баш у граду непостојећег Јованче Мицића треба да постоји један овакав фестивал. Остало сте ви урадили као публика која је верно пратила и прати фестивал. Ја никада нисам овде доживео полупразну салу. Сведочим о пуном фоајеу и огромном интересовању публике. То је ваш допринос и ви сте се на тај начин борили за овај фестивал.“



ДОКУМЕНТАРНА ИЗЛОЖБА „ФЕСТИВАЛ ДАНИ КОМЕДИЈЕ - ПОЧЕЦИ И ТРАЈАЊЕ“

Паралелно са Монографијом текли су и радови на прикупљању и одабиру материјала и докумената који сведоче о историјату „Дана комедије“. Стотине докумената је прегледано, прочитано и одабрано као сведочанство о претходних пет деценија трајања овог фестивала.



Ова документарна изложба приређена је у сарадњи јагодинског Културног центра и Завичајног музеја Јагодина. Аутори изложбе су Душко Грбовић, историчар уметности ЗМЈ и музејски саветник и Марија Вулић, стручни сарадник у Културном центру Јагодина. Осим што обухвата све фестивалске године изложба представља и кратак преглед предисторије фестивала. Како је Јагодина постала „град смеха“? Како су се стварали услови и погодно тло за рађање фестивала Дани комедије и какав је био позоришни живот Јагодине с краја 19-ог и почетком 20-ог века? Ко су заслужни појединци а које су институције претече фестивала?





Одлуком Скупштине општине Светозарево крајем фебруара 1969. године формирана је Заједница културе која је обухватила све културне институције на територији општине Светозарево. Активношћу Заједнице културе значајно је унапређен културни, односно позоришни живот. У септембру 1969. године одржана је манифестација „Од Јагодине до Светозарева”. Реприза Смотре професионалних позоришта Србије одржана је у новембру наведене године и доживела је велики успех. У априлу 1970. године одржана је реприза нових Сусрета. У циљу формирања једног посебног фестивала у периоду 19-27. марта 1971. године одржан је Први фестивал позоришне комедије. Следећи корак било је саветовање које је одржано 12. априла 1971. године. Из овог саветовања проистекао је Одбор за организацију фестивала. Одржао је састанке 8. и 23. септембра 1971. године. Најважнији закључак састанка од 23. септембра је назив манифестације - „Дани комедије“. Предвиђено је да буде у духу забаве, хумора и смеха.

Дана 1. октобра 1971. године формиран је Организациони одбор фестивала. Фактичка активност Фестивала „Дани комедије“ почиње од овог датума, јер се предузимају административни и стручни послови.

На изложби се могу видети и аутентични документи, оригиналне улазнице из разних периода, издавачка делатност фестивала, награде и признања које је фестивал стекао.





САША ТОРЛАКОВИЋ ПОДИГАО ФЕСТИВАЛСКУ ЗАВЕСУ

Част да јубиларно фестивалско издање прогласи отвореним имао је драмски уметник који је потекао из нашег града, познато лице које је у позоришном свету освојило скоро све награде које се могу освојити, а међу њима и четири Турана за најбоље глумачко остварење у Јагодини. Глумац који је одрастао уз фестивал ДАНИ КОМЕДИЈЕ, играо и побеђивао на њему, мамио осмехе и аплаузе избирљиве јагодинске публике, Саша Торлаковић.



ЖИВОПИСНА СЛИКА ЈЕДНОГ ВРЕМЕНА

50. фестивал Дани комедије отворила је представа РАЗВОЈНИ ПУТ БОРЕ ШНАЈДЕРА коју је извело Југословенско драмско позориште. Текст је написао један од најплоднијих српских драмских писаца, Александар Поповић, а режију потписује Егон Савин. Дело „Развојни пут Боре инајдера“ први пут је изведено 1967. године, а Поповић је тада освојио Стеријину награду за најбољу савремену драму. По избору критике, у конкуренцији од 710 драма на српском језику, „Бора инајдер“ проглашен је најбољом драмом у периоду од 1944. до 1993. године.



Жанровска мешавина настала у време социјализма, капитално је дело Александра Поповића које се заснива на говору тела и сценском покрету, нарочито израженог код Јездића који је својим маестралним перформансом успео да прикаже како није немогуће своје незнање и неспособност претворити у врлину и нешто што је друштвено прихватљиво. У овој комедији менталитета публика је видела обичне људе огрезле у



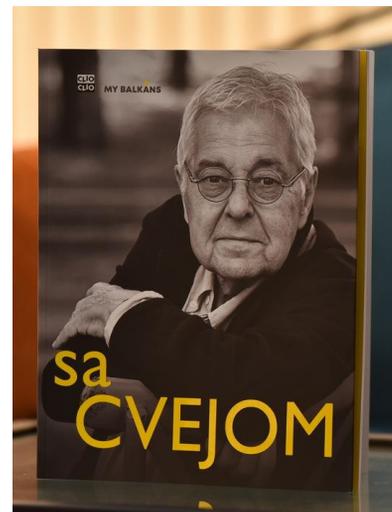
социјалистичкој идеологији. Свако тражи своје “место под сунцем”, ослањајући се искључиво на себе на том путу до остварења својих дискутабилних циљева. Сам наслов саркастично упућује на нешто што се заправо неће догодити, будући да напослетку није приказан развој, већ потпуно супротно, немогућност једног напретка. Оно што је заједничко свим ликовима, Бори снајдеру (Ненад Јездић) који је у средишту збивања и који би све дао да задржи своју фотељу, Селимиру (Ирфан Менсур) коме мито и корупција нису нимало страни, а ни огађени, Спири (Небојша Миловановић) хвалисавцу који обожава новац, Пикљи (Бранислав Лечић) пијанцу упитног морала, његовој супрузи нерадници Лини (Бранка Шелић), Розики (Тамара Драгичевић) која



својим женским атрибутима долази до краткотрајних циљева и осталима, Гоци (Марија Кланац), Милисаву (Ђорђе Пантовић), хармоникашу (Лука Лопичић), кафе куварици (Катарина Рајковић) и чистачицама (Анђела Кузмановић, Дуња Антић, Јана Рокић и Лана Вукашиновић) заједнички је менталитет, који Александар Поповић на духовит начин критикује, иако он суштински, према речима редитеља Егона Савина, није имао злу намеру, напротив, волео је све своје ликове.

Изузетну глумачку поставу на челу са Ненадом Јездићем јагодинска публика наградила је више минутним аплаузом и високом, али свакако заслуженом оценом 4,81.





Монографија „Са Цвејом“ посвећена је Бранку Цвејићу, легенди српског глумишта. Објавили су је издавачка кућа „Клио“ и Фондација „Мој Балкан, а у оквиру пратећег програма 50. Дана комедије промовисана је у до последњег места испуњеном фоајеу јагодинског Културног центра. Том приликом говорили су професорка ФДУ Ксенија Радуловић, Александар Саша Милосављевић, позоришни критичар и театролог и Бека Вучо, оснивачица и председница Фондације „Мој Балкан“.

Рад на овом издању започет је одмах након смрти Бранка Цвејића, а Бека Вучо, иначе породична пријатељица чувеног глумца, која је приредила Монографију рекла је да је од њене замисли да је напише до тренутка када је изашла из штампе прошло годину дана. Она је истакла да је имала потребу да забележи епоху у којој је Цвејић био присутан на разне начине, у свим медијима, од позоришта преко радија до телевизије и додала да се ова књига не чита одједном, већ да је замишљено да сваки читалац нађе посебно место за њу у својој библиотеци, да јој се стално враћа, да је чита са уживањем, да је дуго чува и да је у руке узме када заиста жели да проведе време са Цвејом.

ЧЕКАТИ ПЛАВУ ЧАПЉУ ЈЕ САСВИМ У РЕДУ

Драма ВАЊА, СОЊА, МАША И ОСТАЛИ писана је за Позориште Мек Картер у Принстону, Њу Џерзи, а представа је 2012. године изведена у копродукцији са Линколн центром, затим се, у истој подели 2013. године преселила на Бродвеј, на сцену позоришта Цон Голден, где је изведена преко 200 пута. За позоришни комад „Вања, Соња, Маша и остали” Кристофер Дјуранг је 2013. године добио награду Тони, награду Драма деска и награду Удружења њујорских позоришних критичара за најбољу драму.





У Јагодини је пред пуном позоришном салом овај савршен спој трагичног и комичног који обилује „скупим“ хумором одигран у оквиру друге фестивалске вечери. Карактеришу га различитости у свим својим облицима, различитости у карактерима, менталним склоповима, циљевима, начинима бивствовања. Док Вања и Соња (Горан Јефтић, Милица Михајловић) никуд не журе, проводе сваки дан исто, чекајући да се појави плава чапља, живе живот из фотеље, Маша (Катарина Марковић) хита ка пословним приликама, живећи брзо, трошећи пуно, gluва за проблеме „обичних смртника“, а ипак гушећи се у сопственим несигурностима. У представи је приказан и генерацијски јаз и све што он носи са собом, те негде у ваздуху вијори питање да ли у фрустрирајуће брзом времену у којем живимо мора баш све да се научи и савлада или нам је у реду и овако? Такође видимо и двоје младих људи потпуно супротних ставова



и погледа на живот. Нину (Наталија Степановић), насмејану младу девојку, пуну оптимизма која верује у рад, упорност и интегритет и Жаоку (Ђорђе Кадијевић), који тежи инстант успеху, лако се прилагођава и не види проблем у плитким односима. Све њих најпре нервира, а потом помало фасцинира кућна помоћница Касандра (Исидора Минић) која себе сматра својеврсном пророчицом чија је мисија да бди над њима и да их упозорава шта све може кренути по злу. Ова представа је гледаоцима измамила пуно осмеха, ништа мање аплауза и изнедрила шаку питања о суштини живота. Шта је оно што све људе у свим својим разликама спаја? То је љубав уз коју све те међусобне различитости ипак можемо поднети иако их на прву не разумемо. Сваки темпо живота је у реду. Свако има свој начин живљења и то је у реду. Једни ће начинити мале кораке за човечанство, а велике за себе, други ће мало успорити у свом животном маратону. Чак и ако не буде тако и то је сасвим у реду.

Другу такмичарску представу кроз коју су се на један освешћујући и пријемчив начин провукле и еколошке теме публика је наградила оценом 4,42.





ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ „ДРУГИХ ПЕТ“

Уочи треће такмичарске представе на јубиларним Данима комедије, у галерији Културног центра у Јагодини, а у склопу пратећег програма представљена је антологија драма „Других пет“ у издању Фестивала првоизведених представа (ПИП) у Алексинцу, аутора др Миливоја Млађеновића.

Овим издањем Фестивал првоизведених представа наставио је праксу објављивања драмских дела награђених на овој позоришној смотри, а након издања „Првих пет“ 2017. године у којој су штампане победничке драме на фестивалу од 2012 – 2016. године, у књизи „Других пет“ обухваћено је пет драмских текстова награђених у периоду 2017 – 2022. године. Читаоци могу у књизи наћи текстове „Хипноза једне младости“ Душана Ковачевића, „Јами дистрикт“ Миње Богавац, „Балава“ Дуње Матић, „Флеке“ Тијане Грумић и „Фине мртве дјевојке“ Мате Матишића.

На промоцији су о овом издању и Фестивалу ПИП у Алексинцу говорили приређивач издања Миливоје Млађеновић, позоришни редитељ Небојша Брадић, позоришни критичар Александар Милосављевић и уредник програма ЦКУ Алексинац Милош Паовић.





ПЛАКАЊЕ НА ДАНИМА КОМЕДИЈЕ? (НЕ)МОГУЋЕ!

Треће фестивалске вечери на овогодишњим Данима комедије не само да је по први пут изведена монодрама у оквиру такмичарског репертоара, већ је по први пут публика доживела да у позориште дође из једног разлога, а врати се кући, па... не сећајући се на какав се фестивал првенствено упутила. Глумица Народног позоришта Суботица Миња Пековић решила је да свој лични дневник преточи у ауторско дело под називом БРАВО ЗА КЛОВНА, а и да овај комад сама и режира, јер, како каже, сваки би редитељ настојао да унесе нешто своје, а она то није желела,



ово је њена мисија.. Како лични дневник? Зашто њена мисија? Зато што је једини и главни актер ове ПРЕДСТАВЕ неко ко је боловао од рака и изборио се са њиме. У тренутку интроспекције глумица одлучује да своје горко искуство обради и моделује тако да може бити корисно онима који се суочавају са истим, знају некога ко се суочава са истим или просто само бојажљиво посматра. Док се борила са опаком болешћу и пролазила кроз све сегменте терапије није имала када да се самосажалева, вапила је за оптимизмом и надала бољим данима. Кроз циркуске елементе, лик кловна и нелинеарну причу Миња Пековић је публици приближила све страхове, недоумице, интензивне емоције, срећу, тугу, смех од среће, смех од туге, издржљивост,



безнађе и поновно налажење наде. Све оно са чим се један обичан човек може сусрести испричано је кроз представу која обилује симболима и која свесно избегава жанровске одреднице, не допуштајући јасну дефиницију и остављајући гледаоца да је доживи како он може, жели, допушта. Током сат и по времена колико траје мисија ове младе боркиње за живот неретко чујемо хармонику коју свира Мирослав Идић, инструмент који се везује за наше подручје и прати глумицу било да пева на српском или да изводи песме чувене француске певачице Едит Пјаф, са којом, казала је Миња, има доста сличности. Глумица је током разговора након представе истакла да наилази на различите реакције гледалаца, али и да је свако сретање са публиком за њу катарзично.



Да се, рецимо, у Загребу мушица није чула, те је мислила да су сви отишли и да је остала сама., симболично, у свом кавезу. Док се представа није завршила и док се салом није заорио аплауз. У Суботици слична ситуација. У Београду се, каже, публика сита насмејала. Што се јагодинске публике тиче, она не само да је опростила што је није заболоо стомак од смејања, већ је гласним реакцијама, вишеминутним овацијама и оценом 4,40 наградила и као да је у себи ускликнула „БРАВО, МИЊА!“





ОКРУГЛИ СТО НА ТЕМУ „ ШТА ЈЕ ДАНАС СМЕШНО“

У оквиру пратећег програма фестивала у суботу је одржан округли сто у организацији Културног центра из Јагодине и Удружења позоришних критичара и театролога Србије. Бројни гости учествовали су у разговору који како су на почетку истакли модератори Небојша Брадић и Александар Милосављевић није научни скуп већ му је сврха да се размене мишљења о томе шта је данас смешно, како се данас третира комедија, како је играти и уопште како је поставити на сцену.





Иван Меденица, позоришни критичар истакао је да се велика прекретница у чињењу комедије догодила са представом „Покондирена тиква“ Јована Стерије Поповића у режији Дејана Мијача у Српском народном позоришту који је ову комедију ишчитао заједно са глумцима на озбиљно хуморан начин, помакао се од забављачког приказивања Феме, просте жене која жели у високо друштво.

Светислав Јованов, позоришни критичар и театролог подсетио је на класичну поделу ликова у комедији а то су онај који је варалица и жели успех у животу, његов слуга који му свесрдно помаже али гледа и своју корист, женски лик је обично лака жена или девојка која жели добро да се уда и четврти лик наивац, преко кога се све прелама.

Било је речи и о томе да су данас друштвене околности такве да су промениле наше поимање комичног и смеха и то писци и публика прате.

Марина Миливојевић Мађарев, позоришна критичарка говорила је о женама комедиографима. У позоришној историји код нас њих је мало. Жене писци пре другог светског рата бавиле су се еманципацијом жена а Вида Огњеновић у својим делима бави се политиком. Истакла је драму „Је ли било кнежеве вечере“ исте ауторке.

Поменуто су и млађе ауторке Олга Димитријевић и Маја Пелевић са својим појединачним и заједничким пројектом који има пуно комичних елемената.

Без обзира на то што је комедија скрајнута са репертоара позоришта и што разне телевизијске серије попут „Певај брате“ и сличне мењају укус гледалаца који од позоришне комедије очекују то исто, комедија има будућност истакао је Светислав Гонцић, управник Народног позоришта у Београду и сам врстан комичар. Иван Меденица је закључио да ако престанемо да се смејемо онда смо у великом проблему, али смеха и пошалица било је током разговора. Позоришта неће одустати од стављања комедија на репертоаре а самим тим осигурана је и будућност фестивала Дани комедије.

Свој допринос разговору дали су и Милан Мађарев драматург, Ђурђа Тешич редитељка, Милош Латинковић управник Битеф театра, Жељко Јовановић уметнички директор Позоришта на Теразијама, Жељко Хубач драматург Народног позоришта у Београду и Драган Петровић, глумац.

М. Кнежевић

ПРОМОЦИЈА ИЗДАЊА СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА И ЧАСОПИСА ЗА ПОЗОРИШНУ УМЕТНОСТ „СЦЕНА“

Промоција часописа СЦЕНА који издаје Стеријино позорје постала је саставни део пратећег програма фестивала Дани комедије.



Милош Латиновић главни и одговорни уредник часописа није конкретно говорио о најновијем броју Сцене већ, је присутне упутио у садржај часописа уопште и поменуо рубрике као што су интервјуи, помињући разговор са Борисом Исаковићем добитником награде за животно дело „Добричин прстен“ Удружења драмских уметника Србије, са Душаном Ковачевићем писцем, Светланом Бојко-

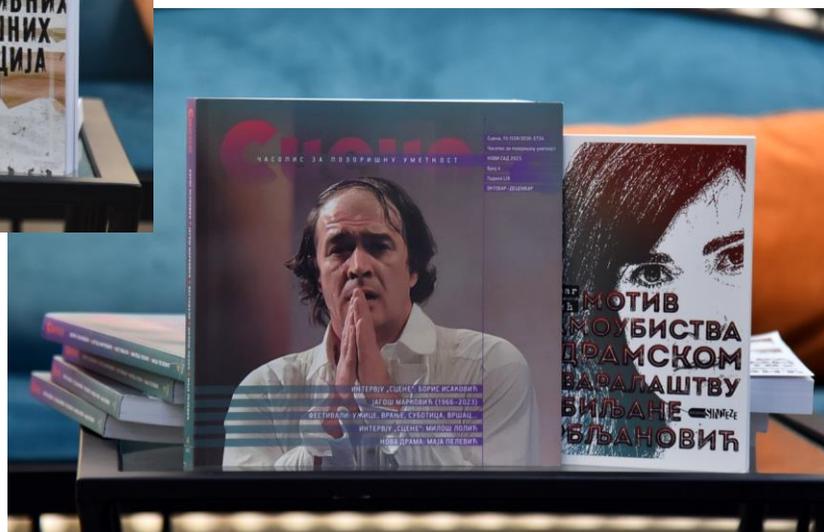
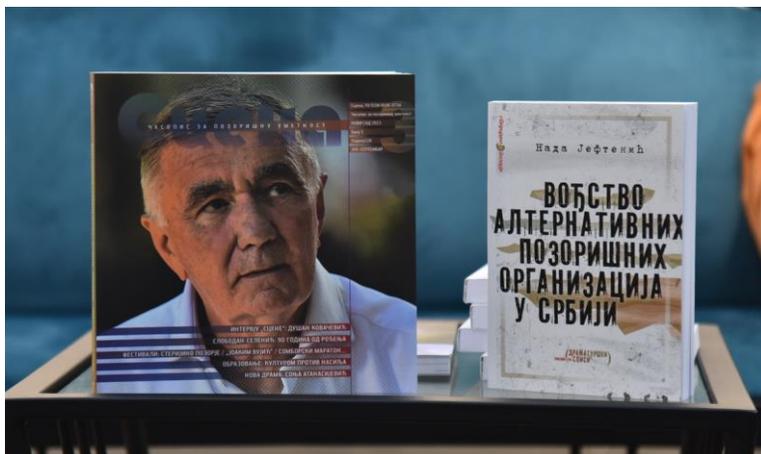
вић глумицом. Посебно је истакао да је веома задовољан рубриком *сценски дизајн* коју једино Сцена објављује, а указао је и на значај рубрике *савремена домаћа драма* у којој се објављују текстови младих писаца. У Сцени се такође могу наћи и драме страних аутора. Оно што је важно, нагласио је Латиновић, је то да се Сцена објављује у писменој форми на ћирилици, а у онлајн издању на латиници јер многи читаоци из региона, поготово млађе генерације имају потешкоће са читањем ћириличног писма. СЦЕНА излази четири пута годишње, прати фестивалски живот региона и наше земље тако да ће у следећем броју бити објављен већи чланак о јубиларном педесетом фестивалу Дани комедије.



Александар Милосављевић, члан редакције указао је на грешку многих људи који Стеријино позорје повезују искључиво са истоименим фестивалом. Позорје није само фестивал то је институција која има бројне делатности, а посебно је нагласио издавачку са неколико едиција. Позорје има документарно одељење, одељење за истраживачку делатност, архив, међународну сарадњу и објављује изузетно значајну књигу-годишњак позоришта у

коме су сабрани сви подаци о премијерама позоришта наше земље са поделама, репризама и осталим подацима. Такође је са поносом нагласио да се књиге Стеријиног позорја не продају него деле и понудио присутнима да се послуже књигама које су изложене што су они и учинили.

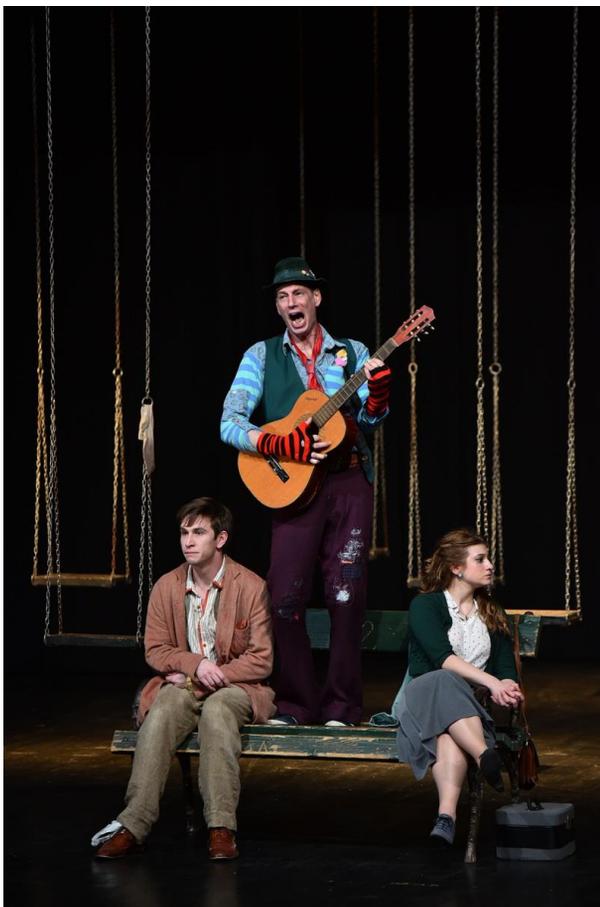
М. Кнежевић



СВЕ ЈЕ ТО ЈЕДАН ЦИРКУС



Комад ЛЈУБИНКО И ДЕСАНКА извело је Народно позориште „Тоша Јовановић“ из Зрењанина четврте фестивалске вечери. У режији Милана Нешковића и драматургији Јелене Мијовић, чувено дело Александра Поповића добило је другачији крај. Јагодинска публика је имала прилику да види четворо глумаца, много неспоразума, причу о усамљености, вапај за пажњом, рађање једне љубави. Свега је било у овом, поред осталих жанрова који се сударају током деведесет минута трајања, театру апсурда. Дакле, четири лика, Десанка са пилетом (Сара Симовић), Љубинко са амрелом (Милан Колак), Август са гитаром (Иван Ђорђевић Џуди) и Шпијалтер са холендером (Јован Торачки) због немогућности да се изразе на прави, жељени начин користе пуно речи и специфичан жаргон. Љубинко је темпераментан лик са друштвене маргине који вапи за друштвом, али пре свега за смислом који види у жени са којом ће провести живот. Провлачи се питање да ли он заиста чека свог дужника, да ли тај човек уопште



постоји или је само фикција вечито усамљеног Љубинка која ће му послужити приликом остваривања контакта са Десанком. Она је, са друге стране, комплексна млада дама коју видимо у различитим издањима: и уплакану и насмејану и романтичну и чврсту и одлучну и детињасту. Приказана је њена борба са осећањима према Љубинку и тежњом да оствари свој циљ. Ако се њиховом симпатично-компликованом, „иди ми-дођи ми“ односу придружи и лик Августа који је свима смешан осим самом себи, који све око себе ненамерно забавља, а заправо је празан, тужан и жељан пажње до те мере да се у једном тренутку на сцени појављује потпуно наг са каменом око врата, то резултира троуглом који осликава сложене односе међу људима. Лик Шпијалтера је осмишљен са циљем да им помогне, а у ствари им одмаже и додатно мрси већ помршене konce. Реченица „Цео живот је циркус“ се провлачи као лајт мотив. Љуљашке представљају доминантан део сценографије, а актери који се неретко,

понесени разноразним емоцијама, њишу на њима, умногоне личе на циркуске акробате. Уживали смо у њиховом жонглирању са животним питањима и интензивним емоцијама и за крај добили леп крај и још једном видели да љубав свему даје смисао. А публика је глумцима, релативно модификованом тексту Александра Поповића и сјајној режији Милана Нешковића дала оцену 4,17.

РАДОВАН ТРЕЋИ ПОРЕКЛОМ ИЗ СОМБОРА



Премијера представе РАДОВАН ТРЕЋИ одиграна је 30. децембра 1973. Године. Био је то дипломски рад Душана Ковачевића, драмског писца и сценаристе који је нешто раније, у фебруару, као студент, дебитовао на великој сцени Атељеа 212 комадом Маратонци трче почасни круг. Главни лик приче је Радован, „човек из завичаја“, пензионисан у четрдесетој, коме је највећа забава гледање серије о Џорџу у стану у коме живи са супругом, њеним оцем и трудном ћерком, као и многи Југословени у то доба.



Академик Душан Ковачевић је једном приликом изјавио да му је инспирација била неприлагодљивост дошљака у великом граду. Идеалан глумац за такву улогу био је Зоран Радмиловић, са ким је драмски писац имао много тога заједничког, између осталог, порекло - обојица су потицали из провинције. Представа, за коју се неретко тражила карта више, играна је у београдском позоришту Атеље 212, а режирао ју је чувени редитељ Љубомир Муци Драшкић. Поред Радмиловића, у оригиналној постави играли су и Маја Чучковић (Радованова супруга Руменка), Милутин Бутковић (таст), Мира Бањац (ћерка Катица), Весна Пећанац (ћерка Георгина), Бора Тодоровић (Јеленче Вилотић) и Ташко Начић (келнер). Зоран Радмиловић је представу одиграо 299 пута, последњи пут 9. јуна 1985. године и од тада се представа није изводила. Пола века касније представа РАДОВАН ТРЕЋИ и данас има легендарни статус.

У такмичарски репертоар 50. Дана комедије уврштена је представа „Радован III“ у извођењу Народног позоришта Сомбор, а у режији словеначког редитеља Вита Тауфера. Како ће то изгледати? Зашто дирају светињу? Само су нека од питања која су се ових дана могла чути по кулоарима, уз пропратну реченицу „Један је Зоран Радмиловић“. Дакле, поређење је било унапред загарантовано, будући да је велика већина гледалаца емотивно везана за оригиналну верзију. Међутим, судећи према позитивним реакцијама публике, изгледа да улога Радована III није случајно поверена Нинославу Ђорђевићу који се, истини за вољу, питао зашто је Вито Тауфер у њему видео новог/старог Радована III и додао да му је ово била једна од најзахтевнијих улога у каријери, пре свега зато што улога захтева доста физичког ангажмана. Првак Народног позоришта Сомбор је такође истакао да представа није осмишљена тако да фокус буде на једном глумцу, односно на лику Радована III, већ на ономе што представља читава прича и нада се да ће злослутно упозорење које овај текст носи са собом на прави начин допрети до нових генерација. У овој *БОЛНОЈ КОМЕДИЈИ О САМОИЗДАЈИ* жене су у апсолутно подређеном положају, што је Биљана Кескеновић која игра Руменку, измучену, истрошену и од живота уморну жену савршено показује. Она стално трпи насиље од свог мужа, а како насиље рађа насиље она то преноси на своју децу. Изразито пасивну и трудну Георгину којом се сви добацују као са лутком одглумила је млада глумица Марија Лабудовић, а улога Катице, изузетно агресивне

мушкараче која вози интерконтиненталну хладњачу, све решава физичким насиљем, а таква је јер је рођени отац желећи да има сина начинио таквом, припала је Даница Грубачки која је добила награду „Никола Милић“ за најбољу епизодну улогу на 49. Данима комедије за улогу Маријане у представи „Тартиф“. Станислава, Руменкиног оца игра Срђан Алексић, пореклом Јагодинац, који је током разговора након представе истакао да сматра да морамо да преиспитујемо сопствене класике и да је овај текст заслужио да се поново режира и нађе на сцени. У представи играју и Немања Бакић (Јеленче), Милош Лучић (келнер) и Павле Поповић (Василије). Током претходних година било је покушаја да се овај позоришни комад врати на репертоар, али ти покушаји нису наилазили на добар одзив. Будући да је јагодинска публика пету такмичарску представу оценила са 4,38 можемо се усудити да новој верзији Радована III која је више колективна представа, а мање „One man show“, предвидимо блиставу будућност.



ПРЕДСТАВА ЗА ДЕЦУ ДО 100 ГОДИНА ☺



У оквиру пратећег програма 50. Дана комедије одиграна је представа Градског позоришта Јагодина ПУТ ПО СВЕТУ НА ТРОТИНЕТУ. Текст је писао Тоде Николетић, а режирао Бојан Милорадовић. Реч је о динамичној, веселој и разиграној представи намењеној деци до 100 година ☺ Овај комад на духовит начин говори о другарству, одрастању и свеукупној љубави, према природи, људима, животињама... Три главна јунака Марица (Данијела Радовановић), Скитко (Јован Живковић) и Цветко (Бојан Милорадовић), уз помоћ магичног тротинета који говори путују светом. Обилазећи предивна места, државе и градове они успешно решавају све проблеме који се појаве и заједно са публиком уче се правим стиливима живота.

ПРОМОЦИЈА ПОЗОРИШНИХ НОВИНА *ЛУДУС*



У понедељак, 25. марта, као део пратећег програма фестивала смеха дугог пола века промовисане су позоришне новине *Лудус*, које су пре две године прославиле свој 30. рођендан. О историјату и значају *Лудуса*, поузданог извора података о српској позоришној уметности, том приликом говорили су Татјана Њежић, главна и одговорна уредница и Александар Саша Милосављевић у својству једног од оснивача и члана редакције позоришних

новина *Лудус* чији ће следећи број садржати подлистак посвећен јубилеју фестивала Дани комедије и осврт на оно што је обележило минуле деценије.



КО ЈЕ ОВДЕ ВЕЋИ ГЛУМАЦ?

Представа полази од стварног историјског сусрета два брачна пара: Тита и Јованке Броз са Ричардом Бартоном и Елизабет Тејлор. Овај сусрет догодио се на острву Бријуни седамдесетих година прошлог века. Подаци о самом сусрету и заједничком времену које су брачни парови провели заједно, доступни су кроз врло иштуре писане и видео трагове југословенских медија, биографске списе о животима четири историјске личности, те у виду кратких цртица из дневника Ричарда Бартона. Сви ови материјали послужилиће као инспирација и грађа за будућу представу. Снимање филма „Сутјеска“ било је основни повод овог сусрета и то је оно што о самом сусрету историјски поуздано знамо. Све остало плод је наше маште. Управо, дошаптавање и истраживање могућих догађаја и односа између ове четири истакнуте личности приликом једног историјског сусрета тема је представе.





Шеста такмичарска представа на овогодишњим Данима комедије БИЛО ЈЕДНОМ НА БРИЈУНИМА у извођењу ансамбла Битеф театра плод је сјајне идеје и још боље режије. Наиме, режију потписује Кокан Младеновић, као и текст за који каже да је резултат импровизација и разговора. Оно што је у самом старту веома интересантно је да је редитељ најпре одабрао глумце како би сви заједно одлучили шта ће неуобичајено да направе и тако је



настала представа за коју заслуге припадају и драматургу Димитрију Коканову. Младеновић истиче да овај комад не представља реконструкцију историјских личности, већ да су током самог процеса бирали теме које њих лично „жуљају“ од којих се издваја употреба и злоупотреба глумаца, однос уметности и политике, као и мушко-женски и женско-женски односи и од њих развијали даљу причу. Млада глумица Сања Марковић која је тумачила лик Јованке Броз приказала је много више од првих асоцијација на њу, далеко више од пунђе, бисера и скупочених одевних комада. Она је на свој начин дочарала лик орденом за храброст двапут одликоване Јованке Будисављевић која је жртвовала свој идентитет ступивши у брак са Титом. Југословенског револуционара Јосипа Броза Тита у овом комаду игра Бранислав Трифуновић који је истакао да није желео да га имитира као и да је било немогуће приказати „све његове личности“ јер их је било пуно и да му је посебно интересантан сегмент представе у којем он објашњава Ричарду Бартону (Милан Марић) како треба да се глуми. То га је навело да се запита колико заиста глумимо у стварном животу и ко смо заправо ми. Холивудског глумца

велшког порекла Ричарда Бартона Марић је доживео као носиоца идеје уметничке слободе и глумачког филозофа који се супротставља владару, али и тужног човека, те је Марић бавећи се његовим ликом покушавао да открије које су његове несигурности и шта он представља данас у нашој перцепцији. Његову супругу, једну од најпопуларнијих филмских звезда тог времена Елизабет Тејлор која се труди да својим феминистичким ставовима инспирише и Јованку Броз игра Тихана Лазовић. Она је током разговора након представе истакла да глумачкој екипи није била намера да праве карикатуре од ликова које играју, као и да је дала све од себе да проба да разуме како је ходати у ципелама најбоље глумице свих времена, огрезле у алкохолизму, која је имала осам бракова иза себе и шта она ради када остане сама.



4,67. П. С. Гледаоци НИСУ глумили громогласно смејање током представе.

Из разговора са глумцима може се закључити да они не играју лик Јованке, Тита, Ричарда и Елизабет у реалистичном смислу, већ се више занимају симболима и улогама које ти људи играју. Подсећамо, Бартон је пред долазак у писму Титу у шаљивом тону написао „Председниче уколико Вас будем разочарао, ја ћу се убити”, а Милан Марић је додао да је славни глумац потом у својој аутобиографији мало другачијим тоном признао да „није могао да игра глумца који је већи глумац од њега”.

Бриони или Бријуни, због сјајне глумачке екипе или тематике којом се бави, било како било, представа **БИЛО ЈЕДНОМ НА БРИЈУНИМА** је од јагодинске публике добила оцену

О ПРИРОДИ СМЕХА



У оквиру пратећег програма јубиларног фестивала предпоследњег дана др Небојша Ромчевић, профеор на Факултету драмских уметности у Београду и врсни комедиограф чија су дела извођена и награђивана на фестивалу у Јагодини одржао је предавање на тему ПРИРОДА СМЕХА на Факултету педагошких наука. Говорио је о природи смеха у Спар-

ти где је смех значио подсмех и изругивање неке особе, поготово је то било изражено у школама за дечаке које су васпитавали да буду храбри ратници и узорни грађани. Том приликом поменуо је и три теорије смеха. Комедија испитује друштво, усмерена је на његове неправилности, ослања се на појединце које аутори извргавају смеху али и истакао да је много тога у интерпретацији комедије. Уколико има фуриознији темпо она нам је смешнија, али уколико се радња успорава прелази у драму. Навео је и пример стенд ап комичара којима је забрањен наступ на америчким колежима због бојазни да не проговоре о нежељеним темама. Како год било, смех је исконски у немерљивом времену које је поделио на опште и наше и оценио да је природа смеха различита, али неуништива.

М. Кнежевић



ХВАЛА ЈАГОШУ МАРКОВИЋУ, ПОЗОРИШНОМ ОЦУ!

Нову верзију драме којом је педесетих година прошлог вијека установљен нови жанр, театар апсурда, Јагош Марковић је режирао у продукцији Центра за културу Тиват, а за ову представу је, како се показало, добио и последњу награду у каријери Плакету „Ивана Томичић” за посебан допринос театру и фестивалу Пургаторије. Он је одлучио да њену радњу из Лондона, пресели у Боку Которску у стан једне господске которске фамилије, те да британску уштогљеност оригиналних актера ове драме претвори у медитеранску лепришавост, али и фјаку тако карактеристичну за житеље нашег залива. Кључну улогу у томе имао је превод Јонескове драме на бокешки дијалект и њено прилагођавање локалним приликама, смјели захват који потписује Невен Станичић.





Прва драма коју је написао румунско-француски писац Ежен Јонеско, један од утемељивача правца Театар апсурда била је **ЋЕЛАВА ПЕВАЧИЦА**. Текст је светлост дана угледао давне 1948. године, а данас готово да не постоји позориште које га бар једном није имало на свом репертоару. Јагошеву верзију антологијске авангардне драме у којој је радња базирана на баналној комуникацији која је неретко и неразумна и у којој је јасно постављен пример како се животи могу затрпавати речима док ликови животаре у „стајаћој води“, свесни да нешто треба мењати, а опет неспособни да то учине, маестрално су одиграли чланови ансамбла Центра за Културу Тиват то у оквиру последње такмичарске вечери 50. Дана комедије.

У најновијој верзији чувеног Јонесковог дела играју Олга Одановић, Бранко Бане Видаковић, Дубравка Дракић, Момчило Оташевић, Сандра Бугарски и Бранимир Бане Поповић. Оно што је свим овим глумцима поред неоспорног талента заједничко јесте немерљива љубав, поштовање и носталгија усмерена према редитељу Јагошу Марковићу (1966-2023) који нас је изненада напустио прошле године. Након представе сви актери су говорили о својим искуствима са њим, а слободно се може рећи да јагодинска публика није присуствовала емотивнијем сведочењу драмских уметника, барем не под кровом Културног центра. Овогодишња добитница статуете Златни ћуран, награде за животно дело започела је разговор у сузама истичући да су сви они пре свега били пријатељи човека сатканог од љубави и да јој више ништа није узбудљиво од када не ради са Јагошем Марковићем, да више ништа није исто. Додала је да је током процеса стварања представе било доста импровизације, да је текст био захтеван, али да је све ишло лако и да је безгранично поносна на то како су заједно градили и изградили „Ћелаву певачицу“. Глумица Дубравка Дракић присећала се видео порука са детаљним упутствима о томе како разумети и играти ликове који су неискрени, који остају у токсичним односима, објаснивши да је управо то заједно са недостатком људске емпатије била дијагноза његове представе и додала да се сви заједничким снагама труде да шире поруке које је редитељ уткао у њих. Бранко Бане Видаковић осврнуо се пред пуним фоајеом на комад који је сам по себи чудан и захтеван, додао да бокешки није лако ни памтити, ни на њему мисао градити, но да му је свака проба била весела, да се са Јагошем није могло радити без страсти и да све што више играју представу све је више и воле. У живот драмске уметнице Сандре Бугарски аутентичан и даровит



редитељ ушао је када је она већ била у зрелим годинама. Сарађивали су само четири године, али оно што је научила од њега је ванврменско и непроцењиво. Најемотивнији међу актерима представе „Ђелава певачица“ био је најмлађе откриће Јагоша Марковића, глумац Момчило Оташевић који је имао посебан однос са редитељем. У свом емотивном излагању говорио је како је Марковићево „Можеш, сине!“ за њега значило да он то заиста може и уме, макар то значило и шездесет повратних летова за два месеца или ноћне пробе. Млади глумац назвао је редитеља својим позоришним оцем и истакао да му је неизмерно жао што наредне генерације неће спознати глуму и режију на начин на који је он успео уз Јагоша Марковића.



Публика је Јагошевој представи дала оцену 4,33, а он је позоришној уметности и свим њеним поштоваоцима широм региона поклатио своју позоришну душу и себе. И то заувек.

Жири у саставу Светислав Буле Гонцић, председник, Ђурђа Тешић и Жељко Јовановић, истиче да је фестивал ове године обележавајући педесет година постојања, још једном приказао снагу и потенцијал комичног у свима нама потврђујући због чега Јагодина јесте центар и биће и даље јединствено место смеха у годинама које долазе.

Жири Фестивала **ДАНИ КОМЕДИЈЕ** 2024. године, на седници одржаној 26.03.2024 године донео је следеће одлуке:

Награда за најбоље позоришно остварење „Мија Алексић“ додељује се представи „Ђелава певачица“, Ежена Јонеска, у режији Јагоша Марковића, у продукцији Центра за културу Тиват.

Апсурдни свет Ежена Јонеска, који говори о смислу и бесмислу постојања, врхунским уметничким средствима постаје театарска ода људском животу.



Жири је одлучио да награда за најбољу режију постхумно се додељује Јагошу Марковићу за представу „Ђелава певачица“, Ежена Јонеска, у продукцији Центра за културу Тиват.

Својим великим уметничким даром, Јагош Марковић је учинио да осетимо да је цео живот комедија.



Награде за најбоља глумачка остварења додељују се:

1. Ненаду Јездићу за изузето остварену улогу Боре Шнајдера, у представи „Развојни пут Боре Шнајдера“, режија Егон Савин, у продукцији Југословенског драмског позоришта. Ненад Јездић је сложеним комичним средствима, маестралном глумом, поезику Аце Поповића учинио савременом и блиском.



2. Мињи Пековић, за улогу Кловна у представи „Браво за кловна“, у њеном ауторском пројекту, продукција Народног позоришта Суботица. Улогом Кловна, Миња Пековић нас на аутентичан, оригиналан начин подсећа да ниједан смех није безбрижан. Да се до смеха често долази кроз муку живота али се и превазилазе животне недаће.



3. Олги Одановић за улогу Госпође Борио, у представи „Пелава певачица“, Ежена Јонеска, у режији Јагоша Марковића, у продукцији Центра за културу Тиват.

Њена неприкосновена игра истовремено изазива и сузе и смех, тескобу и олакшање, тривијалност и занос живота.



Награда за најбољу младу глумицу додељује се Сари Симовић за аутентично тумачење улоге Десанке у представи Љубинко и Десанка. Она је на нов начин донела лик



Десанке и постигла да за тренутак заборавимо усамљеност и својом игром учинила да осетимо лепоту ишчекивања љубави.





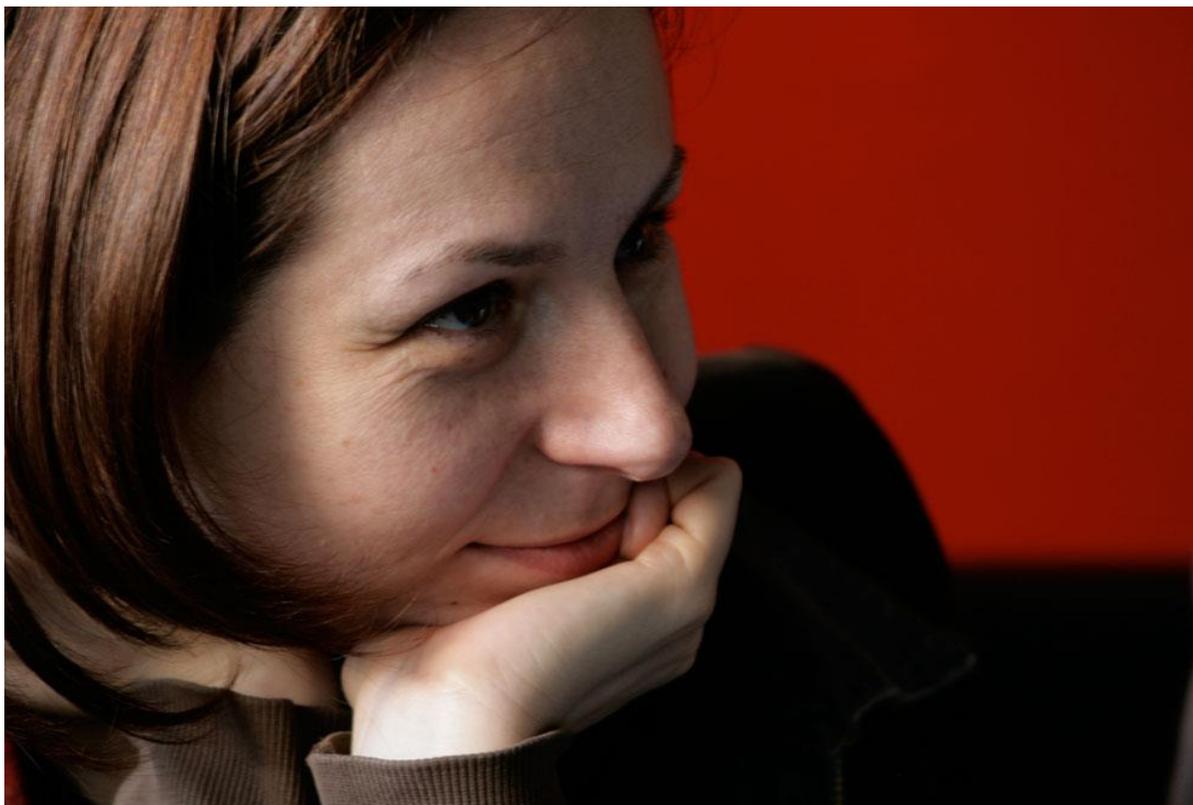
Награда за најбољег младог глумца додељује се Милану Колаку који је остварио лик Љубинка доносећи својом игром комику као и романтичну страну једног од најпознатијих ликова Аце Поповића.



Награда за најбољу епизодну улогу „Никола Милић“ додељује се Бранимиру Поповићу за улогу ватрогасца – Капо Помпијери, у представи „Ђелава певачица“, у режији Јагоша Марковића, ЦЗК Тиват јер са лакоћом и природношћу надахнуто тумачи свет апсурда.



Награда за најбољу сценографију додељује се Марији Калабић за реализацију сценографије у две представе, „Браво за кловна“, Народног позоришта Суботица и „Љубинко и Десанка“, Народног позоришта „Тоша Јовановић“, Зрењанин. Кроз минималистичка али поетска сценска решења Марија Калабић повезује емотивне и мисаоне аспекте представа, метафоре и њихова значења.



Награда за најбоље костимографско остварење додељује се Марији Марковић Милојев, у представи „Ђелава певачица“, Ежена Јонеска, у режији Јагоша Марковића, у продукцији Центра за културу Тиват. Оригиналним решењима и надахнутим приступом ефектно је допунила раскошни сценски свет Јагоша Марковића.





Специјална награда за музику додељује се ауторима музике Роберту Пешуту Мањифику и Александру Пешуту Шацу у представи „Радован трећи“, Народног позоришта Сомбор, у режији Вита Тауфера. Пратећи основну идеју како писца тако и редитеља, они су допринели новом тумачењу и доживљају легендарног драмског текста Душана Ковачевића и употпунили аутентичну игру ансамбла Сомборског позоришта.

Све одлуке жири је донео једногласно. Честитамо још једном добитницима, учесницима и драгој публици педесети, јубиларни фестивал Дани комедије.
Хвала

Жири:

Светислав Буле Гонцић, председник

Ђурђа Тешић

Жељко Јовановић





Миња Пековић, глумица

„Врло често бисмо Дане комедије повезали са нечим што је само забављачко и смешно на једноставан начин а у ствари хумора је много у свој својој разноврсности. И апсурдан и црн и горак и овакав и онакав који и забавља и лечи и ослобађа и љути и свашта нам нешто ради, тај хумор је заправо лековит, тај хумор је важан, тако да ето прича о излечењу на фестивалу који је посвећен хумору као најбољем леку-мислим да је то то!“

Бранислав Недић, управник Крушевачког позоришта

„Моје је задовољство бити поново на фестивалу који је један од стожера фестивала у нашој земљи. Само његово трајање, педесет година потврђује. Добро је што се вратио после неколико година паузе и видим по јавности која је присутна да је наставио тамо где је стао, као да се ништа није догодило. Задовољство је бити овде, видети те људе и публику која верно прати и на свој начин одржава фестивал.“

Светислав Гонцић, глумац и управник Народног позоришта у Београду, овогодишњи председник жирија

„Драго ми је што сам део овог јубиларног фестивала. Причали смо скоро о будућности комедије, има је, немам бојазан, писаће се комедије, радиће се представе, биће фестивала. Лепо је што смо на овом јубиларном издању видели и бројне поромоције књига, изузетно вредне монографије, што су присутни важни позоришни ствараоци, а ту су и представе које су различите комедије. Желим и верујем да ће комедије опстати а фестивал нормално наставити свој живот и желим му лепу будућност.“

Мишка Кнежевић, уредница у Другом програму Радио Београда

ПРИЈАТЕЉИ ЗА СВА ВРЕМЕНА

„Ретко се деси да дођете у један град и да се врло брзо осетите као код куће. Дочекана сам пре много година са отвореним рукама и широким осмесима и то траје до данас. Упознала сам изузетно софистицирану позоришну публику, са неким постала пријатељ па смо размењивали приче и искуства. Видела годинама много младог света који хрли у салу и знала сам де је будућност фестивала осигурана. Трудим се да у својим прилозима за емисије Радио Београда, Првог и Другог програма, а уз несебичну



помоћ драгих колега бивше Радио Јагодине сада Новог пута шаљем квалитетне прилоге а кад је могуће делим своје одушевљење организацијом, програмом и сјајном атмосфером фестивала. Током бројних година пратила сам без изуетка све пратеће програме који су проширили моја позоришна знања. Пресрећна сам што сам део овог јединственог позоришног славља и могу само да кажем: НА МНОГАЈА ЛЈЕТА!“

Ђурђа Тешић, редитељка и чланица жирија

„Осим што је сама чињеница да се обележава један важан јубилеј изазива нешто у нашим животима позоришних стваралаца, што сам ја пре свега када нисам у жирију, изазива дивљење јер нешто траје пола века. Сви знамо колико је тешко опстати, одржати пре свега поље комедије као духа што је сјајно приказано у овој монографији где се каже борба за смех. Част ми је да будем неко ко ће ове године одлучивати о томе ко је био у томе изузетан али са друге стране и као позориши стваралац мислим да је ово велика победа у досадашњој борби, али желим да се борба и даље настави јер мислим да је важно неговање хумора поготово у овом свету данас какав је. Кад кажем хумора, не мислим на банални смех него на нешто што пркоси.“

Нинослав Ђорђевић, глумац

„Ја волим да дођем у Јагодину, мислим да је ово четврти пут да сам овде, од тога смо само једном дошли са чистом комедијом. Углавном су то представе које се воде као комичне, али садрже и неке болне теме, па самим тим то играње има много више смисла, ако се дешава на једном оваквом фестивалу и ако поруку успемо да пренесемо публици.“

Небојша Ромчевић, професор, сценариста, драматург и театролог

„Овај јубилеј је озбиљна ствар. Показује упорност јер сви знамо колико је лако угасити традицију, то не тражи никакав напор. То да су Дани комедије остали да живе, а да је много тога „престало да сија у мраку“ служи на част и грађанима Јагодине, публици и свима који се баве овим фестивалом. Када у тешким временима људи стисну зубе и реше да ће се смејати то је заиста једна врста хеојског подвига.“

**РЕЧ УРЕДНИКА****ПОД ОДРЕЂЕНИМ ОКОЛНОСТИМА СВЕ МОЖЕ БИТИ КОМЕДИЈА**

Јубилеје, по мом скромном мишљењу, осим што треба обележити и прославити, није на одмет ни анализирати. Ако сте рођени под иоле срећном звездом бићете у прилици да рекапитулирате фестивал комедије дуг пола века, да евоцирате успомене из пуних сала којима одјекује смех, присећате се разних глумачких бравура, или, ако сте рођени несрећних деведесетих слушате како је то некада било: какви су великани основали Дане комедије, какве легенде су тада стајале наспрам узбуђене публике и последње, не



и најмање важно, о, не, никако, чему су се тадашње генерације смејале. Шта је било смешно осамдесетих, деведесетих, двехиљадитих година? Да ли је тада људима смисао за хумор био барем сличан овом данашњем? Да ли су тада били срећнији па их је било лакше насмејати? Да ли су нас тешка времена начинила помало циничнима па је за наше осмехе потребно издвојити баш пуно новца? Да ли се тада смејало „на прву“ и баналним стварима, или је пак обратно? Да ли је тада комедија била априори смехотресна представа? Не знам, али знам да данас није. Што би рекао Бајага: „Јесмо ли сретнији, јесмо паметнији?“ Јесмо ли почели да истражујемо комедију као жанр из свих њених углова и другачије доживљавамо? Јесмо ли одувек имали тај горак осећај у устима док се смејемо?



Ове године на 50. фестивалу Дани комедије видели смо мане друштва у свим својим облицима, све несигурности присутне код људи, како код планетарно популарних, тако и код „обичних смртника“. Гледајући седам такмичарских представа сведочили смо немогућности напретка, кризама идентитета, дијаметрално супротним темпима живота, извојеваној победи над болешћу, дубоко укоренејој усамљености, угушености у патријархату,

огрезлости у насиљу, опијености славом, моћи и новцем, празним разговорима, недостатку емпатије, промашеном систему вредности. И... смејали смо се. Јер под одређеним околностима све може бити комедија и све може бити смешно. Када се интерпретира на прави начин и када то раде надарени уметници, мајстори свог заната. Тада, иако осетимо горак укус у устима и/или пустимо по неку сузу, остаје нам осмех и јак утисак након представе којем не можемо да се отнемо све до следеће године. А можда и никада. Зависи од околности.

Марија Милићевић



Уметност је мир

Свака особа је јединствена, посебна а опет иста као и сви остали. Наш видљиви, спољашњи изглед другачији је од свих осталих, наравно, и све је то добро и лепо, али у сваком човеку постоји нашта што припада само њему – оно што је он сам по себи. То нешто можемо назвати његовим духом или његовом душом. Или можемо одлучити да то уопште не означимо речима, већ да просто оставимо ствар на миру.

Али, премда смо сви различити, ипак смо и слични. Људи из различитих делова света суштински су слични, без обзира на језик који говоре, на боју њихове коже или косе.

Ово може да делује као нека врста парадокса: да смо потпуно исти, а уједно апсолутно различити. Можда ми представљамо парадокс спајајући тело и душу – тако обухватамо и најприземније, опипљиво постојање, али и нешто што превазилази материјалне, земаљске границе.

Уметност, добра уметност, успева да на свој предивни начин повеже нешто потпуно јединствено са универзалним. Омогућава нам да другачије – страно, могло би се рећи – разумемо као универзално. Тиме уметност руши границе између језика, географских региона и земаља. На тај начин спаја не само оно што је карактеристично за сваког од нас, већ и карактеристике група, сваке нације, на пример.

Уметност не чини то изједначавајући наше разлике и чинећи нас све истима, већ, напротив, показујући нам нешто што је другачије од нас, необично или страно. Сва добра уметност садржи управо то: нешто страно, што не можемо у потпуности да разумемо, а у неку руку, ипак и разумемо. Она садржи, да тако кажемо, тајну. Нешто што нас фасцинира и гура преко наших граница, стварајући при томе извршност коју сва уметност мора да садржи у себи, али и до које мора да нас доведе.

Не знам бољи начин да се супротности споје. Овај приступ је потпуно обрнут од насилних сукоба које често виђамо у свету, а који се препуштају деструктивној тежњи да униште све што је страно, све што је јединствено и другачије, често користећи најнеморалније изуме које нам је технологија ставила на располагање. У свету постоји тероризам. Постоји рат. Јер људи такође имају животињску страну, вођени инстинктом да виде неког другог, страног, као претњу свом сопственом постојању, уместо као фасцинирајућу мистерију.



На овај начин, јединственост – разлике које сви можемо да видимо – нестају, остављајући за собом колективну сличност у којој је све што је другачије претња коју треба истребити. Оно што се споља види као разлика, у, на пример, религији или политичкој идеологији, постаје нешто што треба победити и уништити.

Рат је борба против онога што лежи дубоко у свима нама: нечега јединственог. Али, то је такође и борба против уметности, против онога што лежи дубоко у свакој уметности.

Говорио сам овде о уметности уопштено, не само о позоришној или драмској уметности, али то је зато што се, као што сам рекао, сва добра уметност, у суштини, врти око истог: узети потпуно посебне и јединствене ствари и учинити их универзалним. Спајајући посебно и универзално и изражавајући то у уметности: не елиминишући њену специфичност већ је наглашавајући, допушта да оно што је страно и непознато јасно засија.

Рат и уметност су супротности, баш као што су рат и мир супротности – једноставно је. Уметност је мир.

Аутор поруке

Јун Фосе, Норвешка

писац, драмски писац























Културни центар "Светозар Марковић"
Јагодина

Директор
Зорица Стојиновић

Уметнички директор
Небојша Брадић

Селектор фестивала
Александар Милосављевић

Стручни жири

Светислав Буле Гонцић, драмски уметник и управник Народног позоришта у Београду
Ђурђа Тешић, позоришна редитељка и уметничка директорка Народног позоришта
Републике Српске у Бања Луци

Жељко Јовановић, уметнички директор Позоришта на Теразијама у Београду

Дизајн пропагандног материјала за 50. фестивал
Слободан Штегић

Секретар фестивала
Марија Милојевић Рацић

Медијатор
Александра Гловацки

За импресум

Издавач : Културни центар "Светозар Марковић" Јагодина

www.kcjagodina.rs

За издавача

Зорица Стојиновић, директор

Штампа

Златна књига Јагодина

